

УДК [37.016:34]:316.772

DOI <https://doi.org/10.32782/2311-8040/2024-1-23>

Сковронська Ірина Юрївна,

кандидат філологічних наук, доцент,
професорка кафедри іноземних мов та культури фахового мовлення,
Львівський державний університет внутрішніх справ
вулиця Городоцька, 26, Львів, 79000, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6261-3393>

МОВНО-КОМУНІКАТИВНІ ОРІЄНТИРИ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ПРАВНИКІВ І ПРАВООХОРОНЦІВ

Проблема ефективної розмовної комунікації особливо актуальна в правовій та правоохоронній сферах. Юрист у сучасному суспільстві – спеціаліст, навчений професійно вирішувати соціальні конфлікти з позиції права. Ідея права і справедливості, а також міра дозволеного знаходять свій прояв в юридичній практиці лише в словесних формах. Наприклад, захисник або прокурор досягають власної професійної мети в ході активної розмовної комунікації, завдяки якій виграють або програють справу. Те ж стосується і правоохоронців: комунікація в правоохоронній сфері вимагає високого рівня мовно-комунікативних навичок від працівників. В обвинувальній і захисній промовах має бути моральне підтвердження та мотив, розгляд і оцінка доказів, а сама промова повинна бути образною і хвилюючою, прямою і достатньо лаконічною. Це, без сумніву, потребує майстерності, тому що в судах вирішуються долі людей. Ось чому саме розмовне спілкування є головним інструментом юридичної діяльності.

Соціальна ситуація міняється, і попит на професіоналізм, комунікативну компетентність спеціалістів росте як в політичному, так і в соціально-економічному плані. Розвиток нової системи взаємовідносин між державами, організаціями і громадянами потребує більш широкого використання різноманітних способів розмовної діяльності, і питання про комунікативну підготовку юристів набуває ще більшої актуальності. Навчання юристів професійних комунікативних навичок є особливо необхідним в період формування правової системи нового типу, коли інтенсивне збільшення об'ємів правотворчості і правозастосування призвело до деформації словесного виразу права, до великої кількості юридичних помилок і непорозумінь, до суб'єктивної і довільної оцінки сенсу правових норм.

Професійна діяльність юриста, крім високих спеціальних кваліфікуючих ознак, умінь, вимагає наявності розвинутих комунікативних навичок. На сьогодні не викликає сумніву те, що розвинуті комунікативні якості необхідні всім, хто має справу з людьми, хто покликаний впливати на них, на їх свідомість і поведінку. Проблема комунікативної компетенції сучасного юриста видається досить важливою, перш за все з практичної точки зору, оскільки саме розмовна комунікація зумовлює успіх діяльності правника будь-якої спеціалізації.

У процесі розмовного спілкування недостатньо тільки знати мову, слід дотримуватися певних правил, принципів ведення бесіди, діалогу, полілогу тощо. Правник чи правоохоронець, виконуючи професійні обов'язки, змушений щось обговорювати, консультувати, вести перемови, ставити запитання і відповідати на них. Це потребує наявності відповідних знань, напрацювання необхідних навичок розмовної комунікації. Від того, наскільки вміло правник, правоохоронець здійснюють власну розмовну діяльність, залежить успіх їх роботи у професійній сфері, перспективи кар'єрного росту, можливість виконувати складні комунікативні завдання.

Ключові слова: спілкування, правова сфера, правоохоронна сфера, розмовна комунікація, комунікативні засоби, юридична практика.

Skovronska Iryna. Linguo-communicative guidelines in the professional training of lawyers and law enforcement officers

The problem of effective conversational communication is especially relevant in the legal and law enforcement spheres. A lawyer in modern society is a specialist, professionally trained to solve social conflicts from the standpoint of law. The idea of law and justice, as well as the measure of what is permitted, are expressed in legal practice only in verbal forms. For example, a defense attorney or a prosecutor achieves their own professional goal in the course of active conversational communication, thanks to which they win or lose a case. The same applies to law enforcement officers: communication in the law enforcement field requires a high level of language and

communication skills from employees. In the accusatory and defensive speeches, there should be moral confirmation and motive, consideration and evaluation of the evidence, and the speech itself should be figurative and exciting, direct and sufficiently concise. This, no doubt, requires skill, because people's fates are decided in courts. That is why conversational communication is the main tool of legal activity.

The social situation is changing, and the demand for professionalism and communicative competence of specialists is growing both in political and socio-economic terms. The development of a new system of relations between states, organizations and citizens requires a wider use of various methods of conversational activity, and the issue of communicative training of lawyers is becoming even more active. The training of lawyers in professional communication skills is especially necessary in the period of the formation of a new type of legal system, when the intensive increase in the volume of law-making and law enforcement has led to the deformation of the verbal expression of law, to a large number of legal errors and misunderstandings, to a subjective and arbitrary assessment of the meaning of legal norms.

The professional activity of a lawyer, in addition to high special qualifying features and skills, requires the presence of developed communication skills. Today, there is no doubt that developed communication skills are necessary for everyone who deals with people, who is called to influence them, their consciousness and behavior. The problem of the communicative competence of a modern lawyer seems to be quite important, first of all from a practical point of view, since it is conversational communication that determines the success of a lawyer of any specialization.

In the process of spoken communication, it is not enough to just know the language, you should follow certain rules, principles of conversation, dialogue, polylogue, etc. A lawyer or a law enforcement officer, performing professional duties, is forced to discuss something, consult, conduct negotiations, ask questions and answer them. This requires the availability of relevant knowledge and the development of the necessary conversational communication skills. The success of their activities in the professional sphere, prospects for career growth, and the ability to perform complex communicative tasks depends on how skillfully a lawyer and a law enforcement officer carry out their own conversational activities.

Key words: communication, legal sphere, law enforcement sphere, conversational communication, communication tools, legal practice.

Вступ. Не дивлячись на впровадження у всі ланки правової та правоохоронної системи комп'ютерної техніки, теле- і відео апаратури, основним засобом професійної юридичної діяльності все ще залишається слово. Праця юристів більшості спеціальностей пов'язана з постійним спілкуванням. Саме тому комунікативна функція, яка полягає у спілкуванні в умовах правового регулювання, є однією з головних сторін діяльності юриста.

Розмовне спілкування супроводжує увесь процес підготовки, видання і публікації правових актів, уточнення і роз'яснення правових норм, їх подальшу систематизацію і реалізацію. Виконання закону буде успішним тоді, коли він буде зрозумілим і доступним для усіх, хто до нього апелює. Знаємо, що одні і ті ж слова можуть по-різному передати зміст і значення одного і того ж правового акту, а при використанні одних і тих самих документів можна прийти до протилежних висновків відносно їх змісту. За допомогою розмовних комунікативних засобів фахівець правової чи правоохоронної сфери нівелює цю двознач-

ність, керує учасниками соціально-правової, правоохоронної практики і виносить продуктивні й якісні рішення з цілого ряду питань, які регулюються правом. Уся професійна діяльність правника і правоохоронця здійснюється в результаті взаємодії з іншими людьми. Для професії правника і правоохоронця законічним вважається застосування широкої розмовної практики, необхідність використання точних словесних виразів правових понять, категорій і сполучена з підготовкою та оформленням великої кількості правових документів, із передачею і отриманням інформації в усній чи письмовій формі. Навчання майбутніх правоохоронців здійснюється з метою їх успішної подальшої самореалізації у професійній діяльності. Практична складова частина підготовки передбачає функціонування курсантів у ситуаціях, які збігаються з тими, що виникають під час виконання їхніх службових обов'язків [1, с. 230]. Варто нагадати, що будь-який текст, написаний правником, чи то проект угод, чи вирок суду, чи проект нормативного акту, у підсумку, пови-

нен бути виголошений, доведений до відома, узгоджений, вироблений спільно.

Матеріали та метод. Враховуючи, що окремі аспекти розмовної комунікації в юридичній практиці досліджувалися і в зарубіжній юридичній науці, ми взяли до уваги наукові погляди таких вчених, як У. О. Барр, Е. Гросс, У. Проберт, Ф. Філбрік, У. Шрам та інших. Слід зазначити, що вітчизняні дослідження у цій сфері активно провадять А. С. Токарська, О. М. Балинська, В. А. Бондаренко, О. Л. Чорнобай та інші.

Оскільки досліджувана проблема пов'язана з необхідністю вивчення також психологічних аспектів теорії комунікації, тому опрацьовано окремі наукові публікації О. Я. Гойхман, Е. Н. Зарецької, Л. І. Кузьо, Х. І. Вербицької, З. Я. Ковальчук та інших.

Сфера дослідження розмовної комунікації має, як відомо, багату і загально визнану традицію. У той самий час вона відкрита як для переосмислення традиційних питань на базі наших сьгоднішніх знань і потреб. Розмовна комунікація – це актуальна проблема ХХІ століття. Бо якщо в Давній Греції і Давньому Римі розмовне спілкування вивчалось в рамках риторики, евристики і діалектики [2], то в наші дні розмовна комунікація, і зокрема юридична, вивчається з точки зору цілого ряду інших наук: соціології, соціолінгвістики, психолінгвістики, загальної психології, юридичної психології, кожна з яких розглядає ту чи іншу грань цієї комплексної проблеми.

У науковій літературі комунікація, розмовна комунікація, комунікативна поведінка, комунікативне навчання, тренінг – поняття відносно нові, недостатньо відрефлексовані. Вони не отримала поки однозначної назви як, зрештою, і вся галузь знань, яка вивчає людську комунікацію. У низці термінів, які «пробуються» на сьогодні можна почути такі, як «комунікативістика», «комунікативні дисципліни», «комунікативна наука», «теорія комунікації» тощо.

На сьогодні у вітчизняній науці поки не сформульовано самостійний науковий напрям з комунікативних дисциплін, немає спеціальних досліджень, присвячених розмовній юри-

дичній комунікації. У літературі практично відсутні наукові роботи, які систематизують різноманітні форми, способи і засоби, які використовують у практиці розмовної юридичної комунікації, що пояснюється складністю дослідження у цій царині, яка має комплексний характер.

Водночас у середовищі соціальних наук Заходу ця сфера соціально-наукового знання займає окреме місце і відома як «Communication» або «Communication Studies», (що визначається як теорія комунікації). Комунікативна підготовка в зарубіжних університетах здійснюється у вигляді основних курсів по комунікації, які є обов'язковими для спеціалістів різних напрямів. Логіка такого обов'язкового для всіх викладання є проста: в сучасному діловому професійному світі комунікативні навички вважаються ключовими. Практично всі західні вчені кажуть про те, що серед усіх професійних якостей, навички спілкування – слухати, говорити, переконувати, працювати з різного роду інформацією, проводити переговори, координувати свої дії з діями партнерів, працювати в команді тощо – найбільш значущі.

Ми живемо у суспільстві та пов'язані з ним тисячами ниток. Будь-які відношення в суспільному житті: юридичні, економічні, політичні, сімейні – це, у кінцевому результаті, відносини конкретних людей або груп. Людина як окремий індивід, і як родове, соціальне створіння не може жити, не спілкуючись з іншими людьми, не брати участь в процесі розмовної комунікації. Здавалося б, якщо розмовна комунікація така універсальна в людському житті, то що може бути простіше за неї? Однак просте на перший погляд нерідко виявляється насправді найскладнішим у сутності. Це твердження можна повною мірою віднести до феномена розмовної комунікації. Саме в процесі комунікації, як у фокусі, як у краплі води, відображені основні характеристики людського буття.

Проблема розмовної комунікації привертає до себе увагу ще зі стародавніх часів. Спроби першого раціонального усвідомлення соці-

альної природи розмовної комунікації, розмовного спілкування сходяться до найбільш ранніх періодів розвитку людства.

На основі археологічних знахідок вченим вдалося встановити, що єдиним засобом словесного виразу знання членів ранньої родової спільноти була усна промова. Відповідно, пізнавальна інформація повинна була зберігатися і передаватися з уст в уста у такий самий спосіб, як інформація передається у фольклорі. Усі найдревніші ритуали мали діалогічну структуру. Тексти з записами таких ритуалів, які збереглися з давніх давен, часто являють собою послідовність питань і відповідей. Сфера усного слова, живого спілкування протягом довгого часу відіграє вирішальну роль у розвитку наукового знання.

Розквіт культури усного слова припав на IV ст. до н. е. в Греції. У класичній Греції істинна мудрість невіддільна від здатності до впливу й обґрунтування, від уміння переконувати і захищатися, а це означає, і від стихії усної промови. Становлення і найбільш активний ріст комунікації як самостійної сфери знання та як академічної дисципліни відбувається, на думку автора, в 60-ті роки XX століття в США. До кінця 70-х років комунікація, стає одним із головних напрямів вивчення психології. Вивченням ефективності розмовної комунікації займалися вчені-лінгвопрагматики: Дж. Остін, Х. Грайс, Дж. Ліч та інші. І зараз дослідження розмовної комунікації відбувається в рамках багатьох наук – психології, соціології, лінгвістики, соціальної психології, лінгвопсихології, риторики.

Зараз поряд із перекладом зарубіжної літератури виходять у світ і вітчизняні монографічні та навчальні видання, створюються центри, робочі групи щодо змін в праві, пов'язані з активним нормотворчим процесом, протиріччями в законодавстві і правозастосовчій практиці, із створенням нових галузей, підгалузей, інститутів права і прийняттям зарубіжного досвіду зумовили: 1) вузьку спеціалізацію юристів – створення безліч напрямів юридичної діяльності; 2) необхідність в постійному освоєнні нової юридичної інформації та оновлення знань; 3) ще більший роз-

рив між юридичною наукою і практикою. У цьому зв'язку необхідно шукати шляхи підвищення комунікативної освіти юристів. Юриспруденція належить до лінгвоінтенсивних спеціальностей, юридична діяльність належить до сфери підвищеної розмовної відповідальності. Володіння усним і письмовим словом стає вагомою ознакою ділової комунікації юриста.

Мова і право належать до найвищих здобутків людства і до найбільших цінностей культури. Їх значення для життя людини важко переоцінити. Саме мова виокремлює людину з-поміж інших живих створінь. За допомогою словесних форм систематизується досвід освоєння навколишнього світу, і народжуються думки. Доведено, що правова комунікація є ключовим аспектом юридичної професії, оскільки охоплює широкий спектр способів комунікації, що використовуються в різних правових контекстах [3, с. 15]. Право створюється для затвердження і захисту єдиного справедливого порядку, який забезпечує всім суб'єктам суспільних відносин рівну міру свободи. Американський дослідник в галузі мови і права У. Проберт у своїй книзі «Право, мова і комунікація» інтерпретує право як комунікацію. Він пропонує концепцію права як «юридичної мови». Це поняття на відміну від «мови права», передбачує комунікативну динаміку. Проберт пропонує визначити право як «юридичну мову і її наслідки» [4, с. 77].

За основу вивчення права необхідно брати не норми, а юридичні відносини. Тільки вивчення юридичних відносин, а не тлумачення окремих законодавчих постанов дає узагальнене і систематичне знання права. Людське спілкування може приймати досить різноманітні форми, і головна відмінність між ними полягає в тому, як вони виникають, поза волею людей, або в силу їх свідомої згоди. Багато юридичних відносин виникають із приводу речей, але, у кінці кінців, завжди є відносини між особами.

Право є авторитетним регулятором правових взаємин людей, які наділені волею і свідомістю. Право впливає на соціальні взаємозв'язки загалом. Його регулятивне при-

значення формує не тільки поведінку людей, але й функцію мови, оскільки правові норми не можуть існувати інакше ніж у певних розмовних формах, та формулах. Право і мова взаємопов'язані. У правовій сфері слово ніколи не буває порожнім звуком, за різноманітними юридичними поняттями завжди стоять реальні люди, їх діяльність, благополуччя, а часом і життя.

Обов'язковою компонентою професійної підготовки правників і правоохоронців є розмовна комунікація. Розмовна діяльність поряд з аналітичною посідає чільне місце і становить левову частку у їх роботі. Особливо вагомим є досконале володіння різними видами розмовної діяльності, навичками інтерв'ювання, ведення бесіди, консультативної роботи, переговорів. Тільки в процесі розмовної комунікації здійснюються переговори з зацікавленими особами, розглядаються судові справи, доводяться до відома адресатів думки і рішення юристів тощо.

Дійсність і необхідність розмовної комунікації в правовій та правоохоронній практиці визначена колективною діяльністю: щоб жити люди зобов'язані взаємодіяти. У процес спілкування включається активна людина, діяльність якої перетинається з діяльністю інших людей. Правникові і правоохоронцю у своїй професійній діяльності постійно доводиться комунікувати іншими людьми. У ході порушення кримінальних справ і розв'язання суперечок між громадянами та установами правник і правоохоронець бувають досить часто і конфіденційними співрозмовниками. Їм доводиться спілкуватися з людьми найрізноманітніших професій, різного культурного та освітнього рівнів. У кожному конкретному випадку потрібно знаходити необхідну тональність, добирати слова, для того щоб спілкування або вже підготовлена промова були зрозумілими і правильно сприймалися.

Розмовна комунікація юриста здійснюється у встановленій формі, обмежена в просторі та часі, визначається процедурними правовими нормами та має вимушений характер. Ми досліджуємо розмовну комунікацію в юридичній практиці, і вона неодмінно має юридичну

природу, так як здійснюється юристом у своїх професійній діяльності, а юридична практика сама опосередкована (врегульована) правом та іншими соціальними нормами. Для формування цілісної комунікативної компетентності правника / правоохоронця цілком виправдано до вже науково доведених методологічних засад юридичної практики долучити вербальний біхевіоризм як напрям, що вивчає вплив на співрозмовника, розуміння мовленнєвого прояву його внутрішніх переживань і здатне формувати поведінкове реагування на зовнішні стимули правової реальності [5, с. 34].

Деякі вчені розуміють юридичну практику як об'єктивований досвід індивідуально-правової діяльності компетентних органів (судів, інших органів, які здійснюють застосування норм права). Юридична практика охоплює всю предметно-практичну діяльність суспільства та держави зі створення норм і їх переведення у площину реальних правових відносин. Вона охоплює процеси правотворчості і формування права, правозастосування і реалізації норм права діями громадян та інших суб'єктів суспільства, які скеровані на виникнення, зміну або припинення конкретних правових відносин. Можна розуміти юридичну практику як діяльність з видання (тлумачення, реалізації і тощо) юридичних приписів, яка взята в єдності з накопиченим соціально-правовим досвідом. Юридична діяльність загалом окреслює відповідні форми співпраці між її суб'єктами та учасниками, обмін інформацією і результатами. Юридична практика – це структурна частина соціальної практики, діяльності, яка направлена на перевірку, зміну суспільних відносин. Юридична практика являє собою єдність юридичної діяльності та об'єктивованого досвіду цієї діяльності. Потрібно визначати такі основні форми юридичної практики: правотворчість, застосування права та юридичну діяльність учасників правовідносин.

Під юридичною практикою можна розуміти діяльність компетентних органів і посадових осіб з видання і застосування норм права, а також накопичений та об'єктивований досвід такої діяльності.

Розглядаючи категорію «розмовна комунікація» як соціально-психологічний процес, на який спирається функціонально-рольова діяльність юриста, можна дати наступне визначення. Розмовна юридична комунікація, на наш погляд, – це багатогранний процес розвитку спілкування між людьми у вербальній формі під час створення, тлумачення та виконання правових норм, які породжені необхідністю колективної діяльності, і які охоплюють обмін інформацією, сприйняття та розуміння однією людиною іншої, формування єдиної стратегії і тактики взаємодії в професійній юридичній діяльності.

Загалом під юридичною комунікацією в юридичній практиці треба розуміти усвідомлене бажання однієї людини за допомогою слова викликати прагнення у іншої діяти, змінювати певні аспекти в певній ситуації або встановити нові відносини між учасниками процесу. Розмовна комунікація в широкому значенні цього поняття – це взаємодія сторін, які спілкуються, обмін в процесі бесіди не тільки вербально, але й за допомогою дій, вчинків. Коли говорять про розмовну комунікацію у вузькому сенсі цього поняття, то насамперед, мають на увазі той факт, що у ході спільної діяльності люди обмінюються між собою різноманітним баченням, ідеями, зацікавленнями, настроями.

Зауважимо, що акт комунікації в юридичній практиці не зводиться тільки до повідомлення і передачі важливої соціальної інформації. Розмовна юридична комунікація – це особливий комплекс і процедура передачі інформаційних конструкцій і норм визначення зовнішньої діяльності й активності осіб. Водночас загальний характер такої інформації та нормування на практиці виявляється максимально «звільненим» від суб'єктивного сприйняття того чи іншого прояву зовнішньої психологічної реальності. Цьому потрібно вчитися. Як стверджують дослідники даної проблеми Х. Вербицька і Л. Кузьо, включення студентів в активну позицію забезпечують метод дебатів при вирішенні навчальних і професійних задач, що істотно підвищує рівень сформованості комунікативної компетентності і якості

навчання в цілому. За допомогою методу студентських тематичних онлайн-дебатів можна розвинути у студентів такі компетентності: готовність до роботи в колективі, здатність до узагальнення, аналізу та адекватного сприйняття інформації, уміння спілкуватись відповідно до мовних норм, аргументовано і ясно будувати усне і письмове мовлення. Дебати допомагають розвинути навички, необхідні для ефективної взаємодії як у професійній сфері діяльності, так і в повсякденному житті, розвинути здатність до критичного мислення, вміння працювати в команді та зосередитися на суті проблеми [6, с. 133].

Комунікація в професійній діяльності правників і правоохоронців є статусно-орієнтованою, точніше, інституційною юридичною. Розмовна правова комунікація виникає в ході юридичної (правової) практики, діяльності відповідних установ суспільства і держави. Інституційна комунікація – це спеціалізована різновидність спілкування між людьми, які можуть не знати одне одного, але повинні комунікувати відповідно до норм цього соціуму.

Результати. Розмовна комунікація має свої функції. Функції розмовної юридичної комунікації – це ті ролі та завдання, які виконує розмовна комунікація в процесі професійної діяльності юриста. У розмовній юридичній комунікації можна виділити такі функції: інформаційну (передача інформації), інтерактивну (взаємодія) та експресивну (емоції). Розмовна комунікація, яка розглядається в єдності цих функцій, виступає як спосіб організації спільної юридичної діяльності і встановлення взаємовідносин людей, які включені в неї.

Дуже важливо, щоб розмовне спілкування в юридичній практиці відповідало вимогам правової культури. Розмовна юридична комунікація тісно пов'язана з правовою культурою. Правова культура здійснює комунікативну діяльність, забезпечуючи спілкування громадян в юридичній царині, вона існує завдяки цьому спілкуванню і є його породженням. Правове спілкування виступає як форма міжсуб'єктних взаємодій вільних та унікальних особистостей у сфері права.

Викладене вище підтверджує, яку величезну роль відіграє розмовна комунікація в професійній діяльності кожного правника й правоохоронця. Розмовна комунікація в юридичній практиці – це нескінченний «великий діалог», словесне спілкування, під час якого відбувається обмін думками, передається інформація за допомогою слова координується спільна діяльність. Юрист зобов'язаний на професійному рівні володіти розмовними фаховими навичками. Спеціальність юриста потребує не тільки професійної майстерності, але й широкої загальної освіти.

Висновки. Отже, уся професійна діяльність правника і правоохоронця – чи складає він законопроект, веде слідство, оголошує вирок, захищає права підсудних – відбувається в процесі розвитку відносин між людьми під час створення, тлумачення і виконання правових норм, виникає необхідність спільної діяльності, яка включає обмін інформацією, сприйняття і розуміння однією людиною іншої, формування єдиної стратегії і тактики взаємодії в професійній правовій та правоохоронній діяльності. Чим вищий рівень розмовної комунікації правника, правоохоронця, тим ефективніше він вирішує різноманітні професійні завдання і виклики.

Список використаних джерел:

1. Сковронська І., Юськів Б. Концепт «правоохоронець» у мовній свідомості народу (англо-український дискурс) *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія «Філологія. Журналістика»*. 2021. Том 32 (71). № 5. С. 230–235.
2. Колісниченко А. І. Історія держави і політико-правових вчень Стародавньої Греції та Риму: Навчальний посібник. Миколаїв: Вид-во МФ НаУКМА, 2002. 274 с.
3. Бондаренко В. А., Федішин О. М. Значення та особливості правової комунікації: зарубіжний досвід. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 1. С. 15–19.
4. Probert W. Law, language a. Communication. Springfield: Thomas, 1972. XXIX. P. 75–79.
5. Токарська А. С., Балинська О. М. Проблеми формування та реалізації комунікативної компетентності правника / правоохоронця. *Право і суспільство*. 2020. № 4. С. 29–34.
6. Вербицька Х. І., Кузьо Л. І. Формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх правоохоронців за допомогою методу тематичних онлайн-дебатів. *Інноваційна педагогіка*. Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій. 2021. Випуск 42. С. 130–135.

References:

1. Skovronska, I., & Yuskiv, B. (2021). Kontsept «pravookhoronets» u movnii svidomosti narodu (anhlo-ukrainskyi dyskurs) [The concept of "law enforcement officer" in the linguistic consciousness of the people (English-Ukrainian discourse)]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Seriiia «Filolohiia. Zhurnalistyka» – Scholarly notes of V.I. Vernadskyi Tavra National University. Series "Philology. Journalism"*. Vol. 32 (71). № 5. P. 230–235 [in Ukrainian].
2. Kolisnichenko, A.I. (2002). Istoriia derzhavy i polityko-pravovykh vchen Starodavnoi Hretsii ta Rymu: Navchalnyi posibnyk [History of the state and political and legal teachings Ancient Greece and Rome: Study guide]. Mykolaiv: Vyd-vo MF NaUKMA. 274 p. [in Ukrainian].
3. Bondarenko, V.A., & Fedyshyn, O.M. (2023). Znachennia ta osoblyvosti pravovoi komunikatsii: zarubizhnyi dosvid [Meaning and features of legal communication: foreign experience]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo – Analytical and comparative jurisprudence*. № 1. P. 15–19 [in Ukrainian].
4. Probert, W. (1972). Law, language a. Communication. Springfield: Thomas, XXIX. P. 75–79 [in English].
5. Tokarska, A.S., & Balynska, O.M. (2020). Problemy formuvannia ta realizatsii komunikatyvnoi kompetentnosti pravnyka / pravookhorontsia [Problems of formation and implementation of communicative competence of a lawyer / law enforcement officer]. *Pravo i suspilstvo – Law and society*. № 4. P. 29–34 [in Ukrainian].
6. Verbytska, Kh.I., & Kuzo L.I. (2021). Formuvannia inshomovnoi komunikatyvnoi kompetentnosti maibutnikh pravookhorontsiv za dopomohoiu metodu tematychnykh onlain-debativ. *Innovatsiina pedahohika [Formation of foreign language communicative competence of future law enforcement officers using the method of thematic online debates. Innovative pedagogy]*. *Prychornomorskyi naukovo-doslidnyi instytut ekonomiky ta innovatsii – Black Sea Research Institute of Economics and Innovation*. Vol. 42. P. 130–135 [in Ukrainian].